

40 փր.

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

40 փր.

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՎ ՄԳԻԾԱԲԱՆԱԿԱՆ
ՏՆՕՐԷՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԵՕԲՄԵՏԵԱՆ

Հասցէ, Ղալաթիա Նորատունկեան խան

ԺԳ. Տարի Թիւ 7

ՇԱԲԱԹ

21 Ognusnu, 1899

23րդ ՏԱՐԵԴԱՐԶ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
ՎԵՀԱՓԱՌ

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ ՀԱՄԻՏ Բ. ԽԱՆԻ

ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ԻՆՔՆԱԿԱԼԻՆ
ՆԻ

ՄԵԾԱՆՈՒՆ ՎԵՀԱՊԵՏԻՆ ԹՈՒՐԻՔԻՈՅ

Համայն Թուրքիոյ ընդարձակածաւալ Կայսրութեան միլիոնաւոր ժողովրդոց համար բարեբասիկ օր մը եղաւ հինգեաբբի օրը, յորում մեծաւ հրեւոսանօք տօնեցին Օգոստափառ Ինքնակալին՝

Վ Ե Հ Ա Փ Ա Ռ

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ-ՀԱՄԻՏ ԽԱՆԻ

Փառաւոր Գահակալութեան բարեբասիկ տարեդարձը:

Օգոստափառ Վեհապետին Գահակալութեան երջանկաբեւ քուականէն ի վեր Օսմանեան մեծագոր Կայսրութիւնը հսկայաբաշտ յառաջդիմութիւններ ըրած է, զորս մի առ մի քուել անհնար է այս անձուկ տղերուն մէջ:

Հինգեաբբի զիշերտան հմայիչ լուսավառութիւններն ու ցնծագին խախնանութիւնները փայլուն ապացոյցներ էին այն անհուն խանդավառութեան, որով բիւրաւոր հաւատարիմ հպատակներ միակամ եւ միասիրտ իրենց սիրեցեալ Վեհապետին Գահակալութեան տարեդարձը կ'ողջունէին:

„Ծաղիկ“ մեծ բարեբաղդութիւն կը համարի իրեն՝ ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՄԵՐԱԿԱՆ ՎԵՀԱՓԱՌԻՐԵԱՆ Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ եւս գոչել ւրազին

ՅԱՒԷՏ ԿԵՅՅԷ

ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ԻՆՔՆԱԿԱԼՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԵԾԱԶՕՐ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ-ՀԱՄԻՏ ԽԱՆԻ ԶԱՅԱԶԻ

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

ԱՆԴՐՈՒՎԱՐ.—Թափափուք նոթեր :
 ԵՏՈՒԱՐԴ.—Ալեմտաղի մանջ-աղջիկեան , կատակեր-
 գութիւն մէկ արար :
 ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱՋԵԱՆ.—Ուստաւոր քանայիրճիներ :
 ՀԱՋԱՐ.—Ժամանցի համար :
 ՍԱՐԴՈՒ ՓԱՓԱՋԵԱՆ.—Առի քալեցի :
 ԲԻԿԱՆԻՍ.—Գետնէն գտնուած նամակ եւ դեղա-
 փեր :
 ՄԱՐԻՆՍՅ ՏՈՒՏՈՒ.—Մարինոգ տուտուլին պտոյտը :
 ՀԻՆ ՄԱՐԴ.—Դժուարին է :
 Ծաղիկի հեռագիրները :
 Ազգային լուրեր :

ԹԱՓԱՓՈՒՔ ՆՈՒՅՐ

Մեր գրական ապագան.—Աչքի առջեւ ու-
 նենալով ինչ որ կ'ըլլայ այսօր մեր դպրոցներուն
 մէջ, մեր գրական հրապարակին վրայ, կը խոր-
 հինք ինքնաբերաբար թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր
 գրական ապագան։ Բայց ապագային վրայ ու է
 դատաստան ընելէ առաջ, ներկան ունինք մեր
 առջեւ, և ներկան ուսումնասիրելով է միայն որ
 կարելի է շատ կամ քիչ գնահատել ապագան։
 Այնպէս չէ՞։ Արդ, ի՞նչ է մեր գրական ներկան։
 Ներեցէք որ սլարդապէս յայտարարեմ թէ մեր
 գրական ներկան ամենաողորմելի է։ Դաստիարա-
 կութեան մասին մեր նորագոյն ըմբռնումները,
 դործադրուած մէթոտները ո՛չ միայն անտես ընել
 կուտան մեզի զուտ գրական պարապմունքները,
 այլ և արհամարհանքով կը նայինք անոնց վրայ
 որոնք այդ ճիւղը կը մշակեն լոկէ ի՞նչ որ այսօր
 գիտական, արհեստական, դործնական, առեւտրա-
 կան չէ, կ'արհամարհուի, կը ծաղրուի, որպէս թէ
 գրական լաւ պատրաստութեան մը մէջ չգտնուէր
 գիտական հիմ մը, կամ գեղարուեստական նըր-
 բութիւն մը։ Ամէն բան հացին կապելու սովորու-
 թիւն մը ենթադրել տուաւ մեզի թէ գրական ու-
 սումները չեն ապրեցներ մարդը, և ուրեմն ամէն
 մարդ բժիշկ ըլլալու է, արհեստաւոր ըլլալու է,
 կամ քահանայ ըլլալու է։ Ոմանք երբեմն կ'ըսեն
 ինձի թէ մենք ճաշակ չունինք. հարկաւ չենք ու-
 նենար։ Ճաշակը գրական դաստիարակութեան մէջ
 կը գտնուի, դասական ուսումնաւորութեան մէջ, որոնք
 դարերու իմաստութիւնը կը բովանդակեն։ Ճա-
 շակը տիեզերական մտքին արտադրութեանց վեր-
 լուծումն է։ Հին հեղինակները չենք կարդար։ Այն

բանաստեղծութիւնն ու ա՛յն արձակը, որոնք գարը-
 նութեան, հիւսնութեան, սրճարարութեան, քար-
 տուղարութեան վրայ չեն խօսիր, կ'արհամարհենք։
 Դրա՛մ եւ գրա՛մ միայն։ Այս է ահա մեր ներ-
 կային մեծագոյն աղաղակը, որ կը լսուի ամէն
 անկիւններէ և արձագանգ կը գտնէ ամէն սիր-
 տերու մէջ։ Դաստիարակութեան սխալ ըմբռնում
 մ'է այս, որուն վնասները սկսած ենք արդէն կը-
 րել և պիտի կրենք աւելի ծանրապէս ապագային,
 եթէ շարունակէ այսպէս մեր անհոգութիւնը դը-
 րական և ճաշակի ուսումնաւորուն առթիւ։ Գրական
 հրապարակը աղտոտեցաւ կարգ մը մարդոց մո-
 լութիւններէն և ցանած որոմներէն։ Զրպարտու-
 թիւն, բամբասանք, նախատակած արարք, ա՛յն
 աստիճան ապականեցին, մոլորեցուցին միտքերը,
 որոնք այսօր բնաւ համ չեն առնել գրական աշ-
 խատութիւններէ, գրական գրուածքներէ։ Սիրտերը
 ցամքեր, միտքերը զառանցել են։ Դործնական,
 գիտական ըսելով՝ բան մըն է կ'երթան, և գրա-
 րոցներուն մէջ ալ կարեւորութիւն չեն տար այլ
 ևս դասական ուսումնաւորութեան Բայց ի՞նչ կը հասկը-
 նան արդեօք իրենց նորագոյն մէթոտներէն, ո՞ր-
 պիտի սերունդ մը կը պատրաստեն, կամ կը կար-
 ծեն պատրաստել ճիւղը իրողութիւնը մէջտեղն է-
 թերի դաստիարակուած սերունդ մը ունինք առ-
 այժմ։ Թէ մօտաւոր ապագան կրթութեան կամ
 ուսմանց տեսակէտով ի՞նչ պիտի տայ մեզի, այդ
 արդիւնքն ալ ողջ մնացողը պիտի տեսնէ։

Արհամարհելի նկատեցինք զրադէտը, և ըստ
 այնմ արհամարհանք ներշնչեցինք մեր աշակերա-
 ներուն հանդէպ այն ամէնուն՝ որք կը վաւիա-
 քէին վառ պահել գրական կայծը մեր մէջ։ Հացի
 վրայ չխօսող, կամ չբամբասող, կամ չգատախի-
 տող, չքննադատող գրիչները վերացական կոչե-
 ցինք։ Բայց ի՞նչ է, տեսնենք, սա՛ ձեր թանձրա-
 ցեալ իմաստութիւնը, ձեր թանձրացեալ ընդունած
 ուսումները։ Զուտ գրական ոգիով սովորուած սա-
 կաւաթիւ մարդիկն են դարձեալ որ հայ գրա-
 կանութեան և մատենագրութեան շղթան ամուր
 բռնեցին, և հանճարի ցուրբը յայտեցին։

Գրական կրթութիւնն արհամարհող միտքեր
 ի՞նչ կ'արտադրեն.—սլարդ յոգուած մը թերեւս,
 երկու ամիսը մէկ անգամ, կամ համառօտուած
 տեղեկագրութիւն մը ա՛յս կամ այն գիտական
 հանդէսէն, յաճախ տեսլ թարգմանաւած, լեւելի
 թարգմանուած, սա՛ գեղադանց ողտոճառաւ որ

գրական ճաշակը կը պակսի անոնց:

Այս գրական ամբողջական պատասխանատու-
ներէն են նաեւ մեր մէջ անոնք՝ որ սխալ հասկը-
ցուած մանկավարժական սկզբունքներու վրայ
կըլծնած, փայտի կտորուանքներով, կամ երգի
պատառիկներով զբաղեցուցին միայն մեր պղտիկ-
ները, նոյն իսկ անոնց մեծնալէն ետքն ալ...

Պարզ յօդուածի մը սահմանին մէջ չենք
կրնար ընդարձակօրէն ամփոփել բոլոր հարկաւոր
խորհրդածութիւնները այս մասին: Այսօր պար-
զապէս ըսել կ'ուզենք թէ դասական ընթերցում-
ներու կարեւորութիւն չի արուիր մեր դպրոցնե-
րուն մէջ: աղաք ճաշակ չունին մատենագրու-
թեան, ճաշակ չունին գեղեցիկ ոճով գրուածքնե-
րու: բանաստեղծութենէ բան չեն հասկնար: յոյն
և լատին սքանչելի մատենագրական հատուածնե-
րէն համ չեն առներ:—արդէն չենք ալ կարգա-
յլներ անանկ բաներ: Քանի՞նք անողորմաբար
պարտաւած են Պէրպերեանը, իր վարժարանէն բու-
լբոլին վտարած չլլալուն համար գրական ճա-
շակի դասերը, գրագիտութեան ուսումը, գրական
շարագրութիւնները: Տխուր պահանջում, որ ա-
նարգար ըլլալուն չափ ալ անօգուտ է: Ողիմպոսը
վերցնել կ'ուզեն, անոր համար որ ժամանակին
սուտ աստուածներու, կամ կեղծ մուսաներու ըը-
նակաւայր հռչակուած է դասական ուսմանց մէջ,
և անոր տեղ կը դնեն Ալպեան լեռները, որոնք
սակայն աւելի բանաստեղծական են քան Ողիմ-
պոսը իրենց զանդուածով, արկոծներով, և խոր-
հրդաւոր խորութիւններով և բարձրութիւններով:

Աւրուած միտքերու, խոտորած իմացականու-
թիւններու գործն է ենթադրել թէ գրականու-
թիւնը հերիք է, քիչ մըն ալ գրականութեամբ
զբաղինք իսկ Սխալ ենթադրութիւն, քանի որ
յայտնի է թէ գրականութիւնը արդեւ չէ գրա-
կանութեան, և փոխադարձաբար, և քանի որ
պատմութիւնը կը ցուցնէ թէ ճշմարտապէս գրա-
կան միտքերն են գրական, տոկուն իրենց աշխա-
տութեանց մէջ, յամառ իրենց գործնական կեան-
քին մէջ, և միշտ ակնկալուող իրենց խաչալին ի-
րականացման:

ԱՆԴՐՈՒՎԱՐ

ՆՈՐ ԲԵՐԱԿԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԻՆ

Ի պէսս հայ ուսանողաց

ԳԻՆ 60 ՓԱՐԱՅ

Պ. Պալէնց, Գրովաճառ-Հրատարակիչ

ԱՐԺՄՏԱՂԻ ՄԱՆԶ-ԱՂՁԻԿԵԱՆ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԵԿ ԱՐԱՐ

Ա Ն Ց Ի Ն Ք

ԱՐԺԻՆ,	ջորպանի
ԱՐԱ	վարժապետ
ՆՈՒԼ	
ՏԱՂԱՊ	
ԱՈՏԻԿ,	սրճարանապետ:
ՏԵՈՒԱՐԱՆ Ա.	

Արա, Նուէլ եւ Տաղտապ, գետնէն ինչ փոքր:

Արա.—Բարեկամներ, սա անկիւնը բանաստեղծա-
կան է. եկէք հոն նստինք (եքէն ալ ինչ նստին):

Նուէլ.—Իրօք սքանչելի տեսարան, մանաւանդ սա
անտառը:

Արա.—Հրամանքիդ կարծեմ անտառը շատ կը սի-
րէք:

Նուէլ.—Ի՞նչ կ'ըսէք, կը հիանամ վրան:

Տաղ.—Ես ալ տղայութեանս շատ կը սիրէի զայն,
անոր համար որ պահուելու խաղալու շատ յարմար
կուգայ:

Արա.—Ի՞նչպէս այնքան տաքն իսկ չէ ըստ ըրած:
Ի՛նչ վարժարանին մանչերն ու աղջիկները հոս բերելու
էինք օր մը: Թող կուտայինք մէջը, թող երթային ուղած-
նին ընկին աղաւթ համարձակ:

Նուէլ.—Իրա՞ն...

Արա.—Կը զարմանաք ըսածիս, անտառը շատ բա-
նեւոր դէմ զօրութիւն պատնէյ մըն է, եւ թշնամի կամ
նախանձոտ աչքերը չեն կրնար անոր խորը թափանցել:

Նուէլ.—(Հաւաքելով) Ո՛հ...

Արա.—Կարծեմ թէ հառաչեցիք:

Նուէլ.—Անցեալին մէկ յիշատակը միտքս ինկաւ:

Արա.—Պատմեցէք տեսնենք:

Տաղ.—Այո՛, այո՛, պատմելու է:

Նուէլ.—Կ'աղաչեմ, մանրամասնութիւնը հասկնալ մի
ուզէք, միայն սա չափ զիտցէք որ՝ եթէ այն չարաբաս-
տիկ օրը՝ գտնուած վայրս անտառ մը ըլլար, այն ահա-
զին դժբաղդութիւնը գլուխս չէր դար:

ՏԵՍՈՐԱՆ Բ.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻԿ

Ա.ԳԻՆ.—(Ժողովելով) Պարոնները ի՞նչ կը հաճին
անկել:

Արա.—Ի՞նչ ունիս:

Ա.ԳԻՆ.—Սքանչելի գէշ կայ է քէնսիս:

Արա.—Ի՛նչքան գէշ չենք խմեր, գարեջուր ունի՞ս:

Ա.ԳԻՆ.—Դժբաղդաբար ոչ. եթէ մայիսին մէջ հոս
գտնուէիք, ամէն ուղածիդ պիտի գտնէիք, սլարոններ:

Արա.—Աղէկ ամա, մենք վարժապետ ենք, եւ այդ
ամսոյն մէջ ազատ չենք:

Ա.ԳԻՆ.—Վայ, վարժապետ էք մի, անանկ է նէ
իւրե՞ր ելանք:

Իմ լուսահոգի հայրս ալ վարժապետ էր:

Աբա.—Աչքերնիս լոյս ուրեմն:

Առաքել.—Բայց իմ հայրս Գեղը շատ կը սիրէր, եւ կ'ըսէր թէ վարժապետին մէկ հասիկ սփոփանքն է այն. հրամանքնիդ ինչո՞ւ չէք խմեր:

Աբա.—Անոր համար որ ան հին վարժապետ էր եւ մենք նոր:

Առաքել.—Նորը հինէն ինչ տարբերութիւն ունի. չէ՞ մի որ մէկ Դեմիէ էք:

Աբա.—Կը սխալիս, պարոն. պարզապէս լոյսը մուսթին հետ բաղդատել կ'ուզես:

Առաքել.—Ներեցէք, չէ՞ մի որ ան ալ ձեզի պէս դաս կուտար:

Աբա.—Այո՛, բայց արդի մէթոսները տարբեր են, բոլորովին տարբեր:

Առաքել.—Ձեմ հասկնար. արդեօք հրամանքնիդ ֆոնտիրաֆով կը սորվեցունէք: (Ահա՛ք էլ Խնդան)

Աբա.—Պատրաստաբանութեանդ խօսք չկայ. բայց չերկարենք. մեզի մէյսէկ սուրճ բեր:

Առաքել.—Շատ աղէկ: (Երեւա՛լ ե Խնդան) Ամառները ճանձ մը ունէինք հոս, որ այս տարի չելաւ: Անոր տեղը ամէն կողմէ վարժապետներ կը թափին կոր: Աստուած վերջը բարի ընէ:

ՏԵՍԱՐԱՆ Գ.

ԱՐԱ, ՆՈՒԷ ԵՒ ՏԱՂՏԱՊ

Աբա.—Ահա սրճարանապետ մը, որ իր տկար խելքովը վարժապետի մը հետ չափուիլ կ'ուզէ:

Տաղ.—Եթէ մարմինովը չափուիլ ուզէր, այն ատեն խնդիրը կը տարբերէր, վասն զի լայնքովը ձեզ կը դերադանցէ եւ երկայնութեամբը զիս:

Նուէ.—Լուռութիւն, ահաւասիկ չորսպաճին որ հոս կուգայ:

ՏԵՍԱՐԱՆ Դ.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ԱՐԹԻՆ

Աբա.—Բարեւ ձեզ, Էֆէնտիներ:

Աբա.—Աստուծոյ բարին, Արթին չորսպաճի, հրամանեցէք:

Աբա.—Ձեմ գիտեր թէ զձեզ շատ սպասեցուցի:

Աբա.—Բնաւ, մենք ալ հազիւ թէ եկած էինք:

Աբա.—Շատ աղէկ. ուրեմն կրնանք խօսակցութեան սկսիլ:

Աբա.—Անտարակոյս, չորսպաճի:

Աբա.—Ուրախ եմ որ ձեզի պէս մեծ վարժապետներ պատիւ կ'ընեն մեզ՝ մեր Խեղճ-Իբա՛կ դպրոցին մէջ աշխատիլ ուզելով:

Աբա.—Մենք թիւեւ վարժապետ՝ միեւնոյն ատեն մարդ ենք, եւ կ'ուզենք մարդկութեան օգուտին համար ծառայել:

Աբա.—Շատ շնորհակալ եմ, Էֆէնտիս, արդէն ձեր դէմքէն գտնաւորեցի սիրտերնուդ ազնուութիւնը: Հաւատացէք որ եպրոս պէս սիրեցի ձեզ:

Աբա.—Քանի որ այդպէս է, ըսել է որ արդէն համաձայնած ենք մէջերնիս, վասն զի մենք ալ միեւնոյն համակրութիւնը ունեցանք ձեր մասին, երբ առաջին

անգամ Տոտուրլուի մէջ պատահեցանք ձեզ:

Աբա.—Կառքը վազցուցած ատենս:

Աբա.—Ոչ, երբ ձերոն ջուր կուտայիք:

Աբա.—Իրաւ որ կենդանիներուն ջուր տալ շատ կը սիրեմ, եւ մանաւանդ շատ վարժ եմ այդ գործին մէջ:

Աբա.—Արդարեւ կենդանիներուն ջուր տալը մեծ արհեստ է:

Աբա.—Ինքզինքս գովելու համար չեմ ըսեր. բայց քիչ շատ վարպետ ըլլալս ամէն մարդ կը վիայէ:

Աբա.—Ասոր ո՞վ կը տարակուսի:

Աբա.—Շնորհակալ եմ որ հրամանքնիդ ալ արժանիքս հասկեր էք: Բայց ներողութիւն, կը ցաւիմ որ շատ ատեն չունիմ հոս մնալու, վասն զի անատուր փայտ կտրելու պիտի երթամ: Ինչ մըն ալ գործերնուս վրայ խօսակցինք:

Աբա.—Արդէն մեր փափաքն ալ այդ է:

Աբա.—Հրամանքնիդ մեր դպրոցին վարժապետ ըլլալու համար առաջարկութիւն մը ըրած էք, ինչ որ մեր գիւղի բոլոր աղաներուն կողմէ ընդունուած է. բայց միայն հարցում մը պիտի ընեմ ձեզ, որուն համար մի նեղանաք: Երեքդ մէկտեղ շատ չէք ըլլալ պարտի վարժարանի մը մէջ:

Աբա.—Կարելի է, բայց պէտք է գիտնալ թէ մենք երեք անբաժանելիներ ենք, ճիշդ այնպէս՝ իբր թէ երեքիս Բէշէ իրար կարուած ըլլալ: Մեզի չի վերաբերիր թէ վարժարանի մը համար քանի՞ վարժապետ պէտք է: Եթէ ընդունուեցանք, լաւ. եթէ ոչ՝ կը ձգենք կ'երթանք:

Աբա.—Ձարմանալի բան. բայց բան մը կը մտածեմ. քանի որ երեքնիդ իրարմէ բաժնուիլ չէք ուզեր, հոգ չէ, դարձեալ մէկտեղ մնացէք. միայն թէ սա պարոնը լաւ փայտ կտորոզ մը կ'երեւայ, եւ ինծի ալ այդ տեսակ մէկը . . .

Տաղ.—Կարծեմ թէ պատիւիս կը դպչիք. կը վայլէ՞ ձեզի այդ տեսակ առաջարկութիւն մը ընել: Գիտցէք որ չափազանց բարկացայ, եւ արիւնս գլուխս ելաւ:

Աբա.—Ներեցէք, պարոն. փայտ կտորելը անողտուիւ գործ մը չէ, քանի որ մեր գիւղի աղաները բոլորն ալ այդ արհեստը կը գործադրեն:

Տաղ.—Ձեր գիւղին աղաները կրնան ամէն բան ընել, բայց ես փայտ կտորող մը չեմ:

Ա.—Շատ աղէկ, մի կտորէք:

Տ.—Ի՞նչ ըսել է, փայտ կտորել մի. կը փայլէ՞ր սրատանկ խօսք մը ընէիք:

Ա.—Ներեցէք, խօսքս ետ կ'առնեմ:

Տ.—Բայց անգամ մը ըսած գտնուած էք, պարոն:

Ա.—Կաղաչեմ, զղջացի ըսածիս:

Տ.—Ի՞նչ ըսել է. ի՞նչու համար ի՞նչ խաւաւեցուցի:

Ա.—Մեղայ, տասն անգամ մեղայ:

ՏԵՍԱՐԱՆ Ե.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻԿ

Ա.—Սուրճերնիդ հրամանեցէք, պարոններ: Աֆ կ'ը-

նէք, ջուրս պաղ էր տէ՛ր քիչ մը ուշ մնաց:

Ա.—Այլ վերջացնենք այս խնդիրը: Բարեկամս մեր չորպաճին ազնիւ մարդ է, եւ մանաւանդ ներողութիւն խնդրելէն վերջ՝ ալ խօսք չմնար:

Առ.—(Երբեք է Եւսէն.) Կարծեմ թէ կտիւ կ'ընէին աղէկ որ օգի խմելու սովորութիւն չունին եղբեր, կարելի է այն ատեն իրարու գլուխ ալ պատռտէին:

ՏԵՍԱՐԱՆ Զ.

ՂԱՅԼՔ, ԲԱՅ Ի ԱՍՏԻԿԷ

Աբա.—Չորպաճի էֆէնտի, ինչպէս որ ըսի ձեզ, մենք երբեք իրարմէ չենք զատուիր: Որոշ պատասխան մը տուէք մեզ, կ'ընդունի՞ր թէ ոչ:

Աբէն.—Բարեկամ, ես ամէնքնիդ ալ կ'ընդունիմ. միայն թէ ծախքի խնդիրը կայ, չեմ գիտեր թէ մեր գիւղացի բարեկամները պիտի կրնան այդ ծախքին առկէն ելնել:

Աբա.—Այդ կէտը կը լուսարանենք հիմայ, ըսէք թէ ուտեստի համար ի՞նչ ծախք կ'ըլլայ հոս:

Աբէն.—Գրեթէ ոչինչ. վասն զի մեր գիւղացիները երբեք կ'ծծիւթիւն չեն գիտեր: Պիտի տեսնէք որ ամէն տունէ առատ ուտելիք պիտի տեղայ ձեզի համար. կաթ, մածոն, պանիր, կարագ, հաւկիթ, վերջապէս ամէն բան: Կերէք կրցածնուդ չափ:

Աբա.—Բնակարանի վարձք պիտի վճարե՞նք:

Աբէն.—Բնաւ. մեր դուռները բաց են ամէնուդ համար, մեր ամէնէն գեղեցիկ սենեակները ձեզի եւ ձեր ընտանեաց պիտի յատկացնենք՝ առանց տատնոյ մը պաշանջելու:

Աբա.—Ուրեմն համաձայնեցանք գնաց. վասն զի բնակարան եւ ուտելիք ձեր ըլլալէն վերջ՝ մենք ալ մեր կողմէ ամականի շտափն քիչին չենք նայիր:

Աբէն.—Բերաննիդ սիրեմ չիտակը ձեզի պէս տնուշ լեզու. մարդ չէի տեսած կեանքիս մէջ: Միայն բան մը մտցայ ըսելու...

Աբա.—Ի՞նչ եղէք:

Աբէն.—Իրեք անշուշտ որ ամէն տարի մայիսին՝ մեր գիւղը օգտիրութեան եկողներով կը լեցուի:

Աբա.—Ո՞ր:

Աբէն.—Սին ատեն մենք տուներնիս վարձու կուտանք եւ տիրոները կը քաջուինք:

Աբա.—Ո՞րտե՞ս:

Աբէն.—Այո՛, բայց ատոր համար մի դարմանաք, վասն զի ասորը շատ հոճելի բնակարան մըն է մայիս ամսուան մէջ: Երբ անգամ մը հոն տեղափոխուիք, այն ատեն կ'զգաք անոր հրապոյրը. Եղ մը ունէի որ անցեալ տարի մեռաւ. անոր տեղը եւ Եփէս պարագէ, որ կրնամ ձեզ հանգիստ կերպով տեղադրել:

Աբա.—Ի՞նչ կ'ըսէք, չորպաճի:

Աբէն.—Ըսածս շատ պարզ է: Ո՛հ, չէք գիտեր թէ ի՞նչ ազուր ժամեր պիտի անցնենք հոն մէկտեղ. մանաւանդ իրիկունները՝ երբ Գեւղ օդին գնենք տոջեւնիս...

Աբա.—Ի՞նչ եւ օդի չեմ խմիր:

Աբէն.—Հապա՛:

Աբա.—Բացառաբար գարեջուր կը գործածեմ:

Աբէն.—Ուղածնիդ այդ ըլլայ. եւ եթէ կամենաք ոչ միայն գարեջուր, ես ձեզի առանձի ջուր անգամ կը խնցնեմ:

Աբա.—Շատ ազնիւ էք, Արթին չորպաճի: Վերջապէս համագուեցայ թէ ամէն կերպով պիտի յարմարինք իրարու: Հիմայ կը մնայ վարժարանին ներքին կարգադրութիւնը: Քանի՞ մանչ եւ քանի՞ աղջիկ կան վարժարանին մէջ:

Աբէն.—Տասնեւութը մանչ եւ տասնչորս աղջիկ:

Աբա.—Այդ չեղաւ. հաւասար ըլլալու են:

Աբէն.—Ինչպէ՞ս:

Աբա.—Մանչ-աղջիկեան դրութիւնը կը պահանջէ որ մէկ մանչ եւ մէկ աղջիկ քով քովի նստին. ձեր առած հաշուով չորս մանչ բացը պիտի մնան՝ ինչ որ կարգապահութեան օրէնքին բոլորովին հակառակ է:

Աբէն.—Բնաւ չկրցայ հասկնալ, էֆէնտիս. մանչը աղջիկը իրար խառնեցիք եւ չորս մանչ դուրս ձգեցիք. Գարեջին մէջ դա՛ս պիտի տրուի թէ՛ նշանուքի արարողութիւն պիտի ըլլայ:

Աբա.—Չորպաճի, լուսաւորեալ դարու մը մէջ կը գտնուինք, որով պէտք է նախապաշարութեամբ ջնջել վերջնէ մէջտեղէն. եթէ գիտնաք թէ ի՞նչ առաւելութիւններ ունի մանչ-աղջիկեան դրութիւնը՝ վերջին ծայր պիտի հիանաք, եւ բոլորովին ծաղրելի պիտի դառնաք անցեալին տգէտ վարժապետները:

Աբէն.—(Ապշուեալ) Ո՛հ, կ'աղաչեմ, բացատրեցէք քիչ մը:

Աբա.—Երեւակայեցէք տղայ մը, որ ծոյլ, անառակ եւ չար է. աշխատեցէք սեղդել դայն. եւ պիտի չյաջողիք. յորդորեցէք, սաստեցէք, ծեծեցէք, ինչ որ կ'ուզէք ըրէք, դարձեալ անօգուտ: Բայց զրէք անոր քով աղջիկ մը, պիտի տեսնէք որ անմիջապէս անոր ծուլութիւնը ժրութեան, անառակութիւնը ծանրաբարոյութեան եւ չարութիւնը փայփայանքի պիտի փոխուի: Ասկէ դատ, բան մըն ալ կայ. ո՞ր տղայ աղջկան մը քով ծեծ ուտել կ'ուզէ, եւ ո՞ր աղջիկ մանչու մը քով յանդիմանուիլ կը սիրէ:

Աբէն.—Շատ շիտակ է:

Աբա.—Ենթադրենք որ մանչ մը եւ աղջիկ 'ը իրարու համակրելով՝ քիչ մը աւելի մօտութիւն ցցունեն մէկ մէկու, ասկէ ի՞նչ վնաս կրնայ առաջ գալ: Կը բուռն որ վարժապետը կը հսկէ անոնց վրայ, եւ անոնց ոյգ վարմուսքը համըոյր մը տալ առնելէ անդին չկրնար անցնիլ:

Աբ.—Հարկաւ:

Աբա.—Վարժարանին մէջ մանչը աղջիկին կ'ընտանենայ, ինչպէս որ կ'ընտանեցնեն չունը կատուին հետ: Ձե՞ք տեսած չուներ որ կատուին հետ կը խաղան, փոխանակ մէկըմէկ ըզբտելու:

Աբ.—Ինչպէ՞ս չէ, բարեկամ:

Աբա.—Պէտք է տղան շատ մօտիկէն ճանչնայ այն էակը որ օր մը իր կենակիցը պիտի ըլլայ: Ձե՞ մի որ վարժարանը՝ ինչպէս ամէն բանի՛ նոյնպէս ալ ամուս-

—Աս տիւղը խոյիկէն առի. հարուր տասը կուտի է, տուն կիտցիր, ամա ի՞նչ է, հիմա իմանալու ըլլան նէ աման է տէյի քիթերնուն չեն տանիր, խօշ քիմին ու մուրնսա ետ՝ նէ իսէ:

—Աստուն ո՞ւր պիտի մէյտեղինք:

—Հէլէ առտու ըլլայ տէ պան մը կ'ընենք:

—Է՛հ կեցիք բարով:

—Հոս բարի:

—Պանա պտք, Հոռոբայ սէօյլէքի տօլմանա Զօղէն-սին:

—Սէնտէ սլուտը ֆուռընա վեր, բիշկին օլտուն:

—Ումուռ . . . ո . . . ո . . . ու . . . նտա պիլէ օլմա-սըն ախարըմ . . . :

* * *

—Քա մարի՛կ . . . Հոռուր տուտուենք են, հայտէ՛ թիզ ըրէ . . . :

—Քա Թիլօ՞, ուր է մարշգ . . . :

—Տա տուռը պտց նայիմ . . . : Կիւլիւզար հանըմ քուտադ խայէխին մէջը կը քսես, վրաս այնա ունիմ, կարծ կապէ . . . :

—Տիոր երկնաք նէ ես կը հասնիմ, չոճուխին վը-րան փոխեմ. կայ եա խաչոր մէկ ծառք ըլլալը ի՞նչ կէշ պան է եղեր:

Հոռուր տուտուն, որ հետաքրքրութեան մէջ թաղեց-ւոց մրցանակին արժանացած էր, սենեկի պարապութե-նէն օգուտ քաղելով սկսաւ աչքով ձեռքով հոս հոն սլորտել:

—Քա Դոհարիկ ով էր ըսաւ քի կէնճին էրիկը ըս-զակները ծախեր աէ խումարի է տուեր տէյի, մեղայ վայ մեղքիս, նայէ՛, պըռօին աչիւր, կիւլ թովլուն, բա-պուճիս խըտար օղերը, տէտէ քիւլաճի մատնին, մարգրիտ օսկի կօռտօնը, սանքի կայ եա աշխարհքին ալ զէվը մը ֆառը մը սէտք է. աչիս քէօռնայ մարդուն մեղքը ա-ռինք . . . հի՛, վախ կէօղիւմ:

—Բեզի բան մը ըսեմ Սկիւտարցիները մուֆասալ են կ'ըսեն եա, մենք անոնց քար կը հանենք, իրաւ որ կիւնահ պան է աս կէնճին մալը մէլալը ողջում տըրած է տէ, կէնէ միսը կուտեն:

—Քա եկու եկու սա բօթօկուաֆը նայէ, Բերուզի-կենց փեսինը չէ՞ քա՛ Կիւլիւզար . . .

—Քա սանքի ինտոր ալ եախըչըլը է, սաւիկայ ին-տո՞ր Տիւրիւլցայիս չըրինք . . .

—Օ . . . բարի էք եկեր խաչոր աֆ կ'ընէք, պէքէ-ցէցիք վախնամ, աս բիճերս տեսաք մի, վիրայանոնց հետ օղաւաթիչ կ'ըլլամ:

—Ան չէ ամա Մարտիրոս աղան ո՞ւր է՝ չեմ տես-նար կոր:

—Ան ալ խոթի սառտէլասի առնել կնաց հալէ չե-կաւ:

—Ինտո՞ր ամէն բան տեղը՝ ընողմըն է քի՛ հիմա աստ պանս ալ պահաս ըլլար ամա կիտես եա ըռախիին ալ կաթնապուրն է կ'ըսեն:

—Աման ի՞նչեր կ'ըսես Հոռուր տուտու, բէք թո-հաֆ եա:

—Հայտեցէք, մենք խկէլէն երկնանք տէ, հոն ժողովունք, Զապէլ տուն սա օլուխ չօճուլը թօփ ըրէ տէ առջեւ ինկիր:

—Քա ան չէ ամա Օննիկիս պէշիկը աճապ հետ առնեմ . . . :

—Չէ՛ . . . աման տուն ալ պէշիկը ի՞նչ է. Ծառէ ծառ չուվան մը կը ձգենք, կ'ըլլայ կ'երթայ:

—Մարիկ, սա Համբարձումին կ'ըսես . . . օտկիս չէլմէ կը տընէ քի խնամ տէյի:

—Տուտու, Թիլօռը նայէ ավուճով խող կ'առնէ տէ վրաս կը նետէ կոր . . . :

—Մայրիկ, Սննիկճանը նայէ, վրաս տաք տաք թող տուաւ:

—Ինձի կ'ըսէք քի դուրս չեմ ելար տէյի, սա մա-ռադա բիճերը նայեցէք, ատըմ կլոխ արուլի կուտա՞ն կոր . . . զալթը ուխտ ըրած եմ քի Ս. Թադաւորին առ-ջին կլոխներնուն մէյմէկ խաչհանդիստ ընել տամ տէյի:

—Մենք ալ թաշտէլէնին կլոխը, խաչհանդիստ պիտի ընել տանք. Ըռախիէն վազ կանգ տէյի . . . :

Համբարձումիւնը զանց կ'ընենք հոս:

* * *

—Ամա՛ն ոսկորներս . . . :

—Վա՛յ պաղըռսախըս:

—Վույ ծունգուըներս:

—Պէյնս կը ճաթի կոր:

—Տահա շարեցէք նայինք, տահա պան մնա՞ց, ձեզի ո՞վ ըսաւ քի տընիլըլիով եկէք տէյի, փարայ ունէիք նէ պայ լանտօնով թող կայիք. վա՛յ, մա՛յ, ո՛ւր օ՞Փ չիւֆը ի՞նչ է (ականջը խօսի Տիլլէկեանին):

—Պարի եկաք էֆէնտիններս:

—Ինձի նայէ Յուսէփ չաղա, խախուէճիի դործ մի հաներ, կիտես եա քիմինիթօղ ունինք:

—Բիպրիթի թողը ի՞նչ է քա:

—Ի՞նչ կիտամ, սա վրան կ'եփի նէ ի՞նչ կ'ըսեն:

—Քամինէթօ կ'ըսեն ամա, մութլախ խախվէճին փա-րան կ'առնէ:

—Էյ խաչոր ետ կը դառնամ աս ի՞նչ մասրաֆի դուռ է:

—Քա տուր սլաքալըմ տահա տիտիկ ըրէ տէ, սող-ռա մասրաֆը մտմտայ:

—Սա խալին փռէ քա Պայծառ:

—Չըմթ, կը՛ւ . . . թ . . . թաղիս նորակաղմ վար-ժարանինն է անտես մի առնէք:

—Շղլում տահա քրտինքս չեմ սրբեր, կեցիր տէ սօլուխ առնեմ:

—Լակալիկի լիկի լիկի, լինկ լա՛նք լա՛նք . . . Զօ-ճուքլարը էյէնտիրէլիմ մի պիրազ չօրպաճը:

—Վայ մեղքիս, ժամ չմտած լաթէնայ, խելքիս ե-կաւ զահէր . . . սողաւմտանա կէլ, սողաւմտանա:

—Յիւտի՞ք, Տէյիրմէնտէրէնին:

—Իստէմէզ տահա ժամա կիտէճէլը տէ ուխտըմըզը կատարել էտէճէլիզ եալրում սօղաւմտան կէլ:

—Տիւմ թօթօթօ, տիւմ թօթօ, տիւմ թօթօթօ տիւմ:

Թօթօ, հայտէ պաղալըմ Գառա կիւրէ, շու հանըմարա կէօսթէր. ենի կէլինէր, սապահլարը գօծալարընա նա- սըլ կէռտան քըռարլար:

—Հայտէ հայտէ կիթ, իսթէմէզ, քուզում իսթէմէզ, պիզ ժամա կիտիօրըզ:

—Տուտու ձգէ տէ թու խաղցունէ քիչ մը:

—Սատկելիք բիճ, մեր սօխախը խըթլըթը կայ, հոս այի խախցունելու տեղն է:

—Հայտեցէք նայինք, առաջ սա դործը օսթայէն հանենք տէ ետքէն կը խօրաթենք ընկիք զէֆքերնուս վրայ. մէյ մը ժամ մտնանք, վերնայ այդ տէրտը:

—Հոռոր հանըմ, կիտես ըսիր քի այնա ունիւմ տէյի տուր տէ սա զիլլիլֆներս շտկեմ:

—Առ նայիմ բոսաւ շուն, ժամուն սիւսը ի՞նչ է:

—Մերինոս հանըմ շմոռնա ժամուն պալլիքները մախսըմին պերանը խօթելու, պիրապիր է գորքին մեռնիմ:

—Բա տուտու բէշըդ ասխըտար վեր մոռներ, բա- չայիլ թանթէլան կ'երեւայ կոր:

—Քէպապ, միսկ քօքուլու, ալեա քըվըռքը պուտ քէպապը:

—Գէորդ աղա տասը վարայի առ տէ կէնճին պե- րանը տիր, կիւնահ է քէսկին քէսկին հոտերը կ'ելլայ կոր:

—Թիւրքէ, էրմէնիճէ, ֆուանըզճա, ինկիլիզճէ ետը չիգարթօր, մուհասէթ բիշիրթօր . . . օն վարայ . . .

—Վայ կըլխուտ, մուհասէթ կ'իկի զահէր, մինչեւ երկու թառափ չի տաքնանէ, պօշ է, անանկ չէ՞ քա Թագուկ:

—Տուտու առջիդ նայէ, շունի ետվուրին վրայ պիտի կոխէիր:

—Վո՛ւյ . . . քէօռնայ աշիըդ, լակոս քի օտիլս տալը կուգաս:

Մինչ, հանըմները, տուտունները, ու օրիորդները զօրքիդ մեռնիմ ըսելով, հարկերաւոր ծնրադրութիւններ կ'ընէին, անդին բաքոսեան ճիւղիւններն, օղիին գլուխը անցած (այտընտա հայտըն հավասը, քարա կէօզլիւմ Թաշտէլէն տիր պուրասը) խաղերով տնհամար գաւաթ- ներ կը պարպէին առանց համարձակելու բաթլիճան տօլ- մասին ամանը բանալ. որովհետեւ Զիլլի Հոռօրին ձե- ոտակերտն էր ու ան պիտի քալէր չըսընը Աստուծոյ տաճարին մէջ օրհնութիւն եւ փառաբանութիւն եւ բաքոսի մատուան Թաշտէլէնի գլուխը անխօնջ արդեցողութիւն:

Ազնիւ ընթերցողք ձեզմէ ո՞վ կը համարձակի ուխ- տաւոր տնուանելու տանք եւ բոլոր ասոնց նմանները որոնք օրհնեալ խաղող ուտելու պատրուակով, Թաշտէ- լէնի ջրով միասին սօժմա՝ եւ տիւզ խմելու կը գիտնեն հող՝ բնութեան ծոցը . . . Զմուռնալով փոքրիկները միա- սին առնել մինչեւ անգամ նորածին երախտն որ տես- նելով պզտիկ հասակէն ճիւղիւնութիւնը, իրենց խմոր ոսկորներուն մէջ ամրանայ ուռճանայ եւ հաստատուի:

Ի՞նչ մեղքեր կան զոր կը դործեն առանց անոնց գիտակցութիւնն ունենալու:

ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

ԾԱՍՍԱՆՅԵ ԼԱՍԱՐ

Տիւրքիին հետ մեր կոխը կը բաւէ
Արդէն ան ալ իր մեղքերը կը քաւէ
Զեռքը քաւած չարութենէ ու դաւէ
Քերթողական ովկեանէն կը նաւէ:
Բայց այս տեսակ մարդ խաւել խիստ լաւ է
Զի դասումը չի տարբերի մի հաւէ
Եւ գանկն ըսես կարծես փայտ է կամ կաւ է
Որ խենդ ու մեղք կը գրէ կամ կախաւէ:

* * *

Մէկը որչափ ապուռ անմիտ մարդ գովէ
Այնչափ անա չի տարբերի ինք կովէ
Եւ գրուածք մը որչափ գեղ կը թովէ
Գարձեալ անցուր լուրջ ֆենութեանմը բովէ:
Մի փոխուիր դու ամեն սիւզէ կամ հովէ
Մի շլանար մի մեծ գետէ ու ծովէ
Մի դողդողար ամեն ցուրտէ կամ ջովէ
Վախցիր միայն դատողութեան մեծ սովէ:

* * *

Երբ եղ ըսեն տեսնէ ինչիւր սա քաղին
Ապուռի պէս չելլաս խաբուիս առ խաղին
Զի շատ լաւ է ծախել դրամ կամ կաղին
Քան իմանալ պոռոտ խօսքի էն աղին
Տես աւասիկ դպրոցէ դուրս կը փախին
Եւ կեցողներ դասէ գրէ կը պաղին
Վասըն զի հոն հաւասար են ուշախին
Իսկ վարժունիք կը նմանին աղախին:

* *

Կը սիրուին միտ մարդոց արին ու բարին
Պայմանաւ որ ամուլ չանցնի իր տարին
Օգնելով միտ իրմէ վերին ու վարին
Զի ամեն բան այս օրէնմով կը վարին
Զարկ գլուխը ամեն փայտին ու քարին
Որ նմանիս պտուղ տուող սա ծառին
Իսկ հիւանա Տիւրքիեանի խենդ ճառին
Թէ ապուռ ես, թէ խենդեուն ուշարին:
ՀԱՅԱՐ

Հրատարակուեցաւ ՏԹԲԹ. Ն. ՏԱՂԱԽԱՐԵԱՆԻ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ԱՌՈՂՁԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Պատկերազարդ գործը

ԴԻՆ 6 ՂԲՇ.

Ա Ռ Ի Ք Ա Լ Ե Ց Ի

Երկու ամիս առաջ «Մուրացիկին լուծան» վերնագրով Բեյ-բեյն լրագրոյ մէջ հատուածիկ մը դնելու պատիւն ունեցայ. որուն շնորհիւ ոսկի ժամացոյց եւ չըղ-թայ մը իբր միջանակ զրկած էր ընթերցասէր անձ մը, առանց իր անունը շնորհելու. այս նուէրը՝ վորձանք եւ զաւ գլխուս, կարգ մը շտեմներ չքաշեցին. կարգ մըն ալ մուրացիկաններ՝ վրաս թափեցան :

Ապերախտ չըլլալու համար՝ նախ շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ նուիրատուին եւ յետոյ կ'սխիւմ պատմել գլխուս եկածները :

Օր մը ժամացոյցը գրպանս՝ չղթան ալ մահուան դատաւարտեալի պէս կախած՝ Բերայ ելայ սա՛ ռաւա՛ր Բեյ-բեյն մը ընեմ ըսի, կամուրջէն կ'անցնէի, տեսայ որ շատ շիկ հագուած երեսուն տարեկանի մօտ իւստիւսպէտով ճերմակցած տիկին մը, ձեռքը ծրարով, դէպի ինձ կուգայ խնդալով, «Էֆէնտի դուք մեր Սրապիկ աղան բարեկամն էք, կը համարձակիմ գլխուս եկածը ձեզի պատմելու. Բերայ ելայ պէտք ունեցածներս առնելու համար, Բեյ-բեյն կորսուցուցեր եմ. հիմա Պէօ-յիւքտէրէ պիտի երթամ, կ'աղաչեմ ինծի երկու քառորդ տայիք վերջը Սրապիկ աղայէն առէք» :

Տիկին ձեր այս վիճակին վրայ շատ կը յաւիւմ, բայց գիտցէք որ իմ սիֆտահա այնչափ ուղուրուտ չէ, թէ ձեր ուզածը տալու ըլլամ մինչեւ իրիկուն այս տեղ ապաստելով սարիչ մէկէ մը տանոց մը մինչեւ իսկ չպիտի կըրնաք առնել ըսի, եւ առի քալեցի :

Ղալաթիա գացի քսանը հինգ տարուան մուրացիկան պատուաստաւ ճերմակ մօրուքով տիրացու վարժապետը գէմս չելլա՞յ մի. իր սովորական աստատուալից աչքերէն կաթիլ կաթիլ արցունք բերելով սկսաւ ցածէն «արի Տէր օգնեա» երգել, եւ ալ Դիւլէն՝ «Տէր զի բազում եղեն նեղիչք իմ եւ բազում դրամներ յարեան ի վերայ իմ» ըսի առի քալեցի :

Ղալաթիա համար Սըօնէքին ճաշարանը գացի, կամուրջին վրայ տեսած նազեւափայլ մուրացիկին կէս մէճիտը իմ որովայնիս մէջը տեղաւորեցնելու համար, ախորժակս գայլի մը ախորժակին չափ բաց էր, քանի մը տեսակ կերակուր կերայ, չիլ մըն ալ մատերայի գինի խմեցի, կարսօնէն հաշիւս ուզեցի, քսանը հինգ զուրուչ չուգէ՞ մի, սիրտս երեւ սկսաւ, քանի մը գաւաթ պաղ ջուր խըմեցի, երկու քառորդին վրայ՝ երեք քառորդ ալ դրի եւ առի քալեցի :

Եկայ Պուլիս ձէլալ պէյ խանին առջեւէն կ'անցնէի, ձիապանները զիս պաշտօնեցին «պէյ Էֆէնտի, աթ ըլան կիտէլիմ, նէրէեէ կիտէճէքսին» հայտէ այսօր մինչեւ կէտիկ Փաշա ձիով երթամ, գոնէ մաշա պէյի մը օլտուն կ'ըլլամ, ըսի, երեք զըչի սակարկեցի. ձիուն վրայ հեծայ, տէր ըսի, ձին քալել սկսաւ, ինչ տեսնեմ խեղճ կենդանիին մէկ ոտքը՝ վրայի նստող մաշա պէյին ոտքին պէս չըլլա՞յ մի, մտածեցի թէ երեք ժամէն հազիւ պիտի կըրնանք ելլել կէտիկ Փաշա, ուստի ձիապանին ըսի, «չու ա-

թըն իւզէրինէ պիր ելքէն գօրսաք շու անաֆօռ էսէն րիւզկեար պիզի իքի տաքիքէտէ կէտիկ Փաշա եւ աթար» :

Էյլէնիօրմըն, պինտիդին մալուեսա տէյիլ աթ տըր ըսաւ :

Իսկ ես մտածելով որ անխիղճ երկոտանները չորքոտանին ու գիս տեսնելով պիտի խնդան. իսկոյն ձիէն վար իջայ եւ առի քալեցի :

Գացի Իզմիտ օդէլին, սրճարանը լրագրիներս կարգացի. իրիկուն եղաւ, այսօրուան պատահածները գրեմ ըսի. յանկարծ նշմարեցի որ ճաւային մէկ ոտքը կարճ է Օննիկ աղանգրելու արգելք ըլլալը տեսնելով, իսկոյն քանի մը խաղի թուղթեր ծալեց եւ մատային ոտքը շտկեց. իրեն շնորհակալ ըլլալով ըսի. ա՛խ, բարեկամ, իմ ոտքս ալ այդպէս շտկելի եւ կոպիտ մարդոց բերնէն զիս աղատէիր ինչ աղէկ կ'ըլլար. Պատասխանեց թէ եթէ կարեւր ըլլար, ոչ թէ այսպէս խաղի, այլ ոսկեղօծ թուղթերով կը շտկէի, ինչ եւ իցէ ասոնք գրեցի, գրպանս դրի եւ առի քալեցի :

ՍԱՐԳԻՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ
(Դերձակ)

Գեանէն զսնուած է հետեւեալը ՆԱՄԱԿ ԵՒ ԴԵՂԱԳԻՐ

Մեծայարգի եւ պայծական եղբայր.

Ի մէջ նամակիս լէֆֆ եղած նամար իւլ էմսալ թէր-թիպն, որս, Էֆէնտիսէ սէօյէյիմ, Ակնայ քաղքէն Կամըրկասու գիւղէն Յիսիսնեց էմսիլին հէքիմարսնին չիֆապալս թէրթիպներէն մէկուն սուրէթն ու միւսէվէտտէն է. կենդանի աղօթքը բարեխօս լուսաֆօքիին ի կենդանութեան, եանի պէրհայաթ եղած ատեն, աս քէմթէր ծառանուդ հիյպէի վահիտէի աչքեամով ինթիգալ արած լինելուն, ծառայականս ալ աս չէչիւտ միտէյի պէօֆիւգիւրուլուն մի ունենալու հըմար մտածական արի ուր բարով եարամիշ տ'ըլլի աս թէրթիպն, պինաէն ալէյի բիճա կ'անիմ ուր գրածներս պիրինճի նէվէն ըլլալու միւճիսով, աս դարիւլ մէմէքէթն զրկելու միւնէթ անէք :

Պապէն Դեղաբէ

Ժամկօնիս պահարշիփիս սեգարիգա
Փոռնաժիս գաշերիս Պալֆաւիս
Բասքըմիս յեմէնիփիս Գաշերիգա.
Սուռնիփիս պահարշիփիս Էնկիւրիփա.
Բուսօնիս սօրնաիփիս Ուսկուրիփա.
Օշիփիս եֆսեյանիս Թոնիւս.
Խալեարիս մալնօւմիս Ռուսիփա.

Ինթէ Էֆէնտիմ, խառնուել միտէի իլլէթէն մուգ-տարեպ էղդներն էկէր ուր աս թէրթիպն մուճիս ուտելու ըլլան իսէ, միտէ-բաց բարեխօսին էռաջը մօմ վառելու հաճէթ մի չի տի մնայ :

Պէնտէի
Չոր Թուրքից Դանիկ
ԲիկՄԱԼԻՈՆ

ՄԱՐԻՆՈՋ ՏՈՒՏՈՒՆ ՊՏՈՅՏԸ

Մեծ. Մաշէկ կաղէթաճի էֆ.

Կիտես եա, Ենի-Պարուի ժամկոցին իլէ մամճիին կռիւէն պէրի Մախոգեղն եմ, քա մարիկ ուր որ ալ երթամ նէ, իս ճանչցողները Մարինոյ տուտուն էկաւ տէյի կը վախնան կոր Մաշէկին մէջը կոխել կուտամ տէյի, էյ, ինչ ընեմ, թող չընեն, բամբասանք չէ եա ըրածս, պանն աստիկ է. քա մարդ ըլլամ տէ կիրակի առտու մամիկ մը վառեմ ըսի Աստուածամօր առջին, էլայ ժամս կացի, մամիկս առի, քա պէշիկս մը ազրել տալու համար սահաթ թուրմաճասընա կայներ էմ, կռիւէն սուրիս առած ունի՞ն քի պէշիկս աւրեն. էրկանս պոյլը մօրուք վոր մարդ մը, տուն չայդէ ծախէ, կը պոռայ կոր, հոն տեղը նստող աղաներէն մէկուն, ան ալ անոր կ'ըսէ կոր քի, ես չայըս ծախեմ նէ. ան օսկիներով քեզի. կը թառթեմ կ'ըսէ կոր . . . քա որ մէկ պանը ըսեմ. մէյէր ատ էրկանս պոյլը մօրուք վոր մարդը հազ կ'ընէ էղեր տպրատունը մանչ աղջիկ խառըչրիս նստին նէ էղեր. ինչ կ'ըլլայ քի կ'ըսէ էղեր, հոն քեամիլ մարդ մըն ալ կար Մախոգեղն նոր է էկէր. չօճուլը տպրատունս պիտի դնէ, աս պաները իմանալուն պէս զաւակս կրակը չեմ կրնար ձգեր ըսաւ էլաւ կնաց. չաղատան մարդ մըն ալ կար Պատրիարքարանին թառափէն էկած, ամա բէք խօսքը խօրաթան տեղը մարդ մը, ծառքը թուրմ մը պռնած, մէյէր գանձանակ պտտցունողներուն արգուհալն է էղեր, չիւնքի խոցունչինգ օսկի առնելիք ունին էղեր, աս էրկանս պոյլը մօրուք վոր մարդէն տալա ըրեր էն, ատ աղատան մարդը բէք հաղիմի մարդ, ա' ինչ րօլօթիքօզլը լալըռտըներ, բիթիւն թէմչլաններով կը խօրաթեն կոր հետը. ամմէնուն ալ հազիմի հազիմի խարչըլը կուտայ կոր, կ'ըսէ կոր քի, ստնքի ինէ կիտցէք. էս ա մէն պան կը շակեմ կ'ըսէ կոր . . . տիյօր լալըռտընին լմնցաւ նէ, իմին ալ ճիվերս ճուրը ինջաւ. նէտէն սօղրա նայիս քի ստտին տառցաւ մոմ ծախողը, պէշիկս աւրեց տէ էլայ ժամս մտայ, ժամէն էլլալուն շիտակ Ենի-Պարու հիւանդիս տունը էկայ, աֆ կ'ընես ախպարս աստեղի պաները էկող շաքթու խապար կուտամ, չիւնքի ասօր բէք հոգնած եմ:

ՄԱՐԻՆՈՋ ՏՈՒՏՈՒՆ

Դ Ժ Ո Ւ Ա Ր Ի Ն Է

- Դժուարին է ոսկերիչներուն սուտ չխօսիլը:
- Դժուարին է կօշիակարներուն մուխավայի տեղ քէօսէլէ գործածելը:
- Դժուարին է շուկայի թէգիւհատարներուն քաֆ-Եօրէի հանելը:
- Դժուարին է այր եւ կնոջ մէջ համաձայնութիւն գոյացնելը:
- Դժուարին է կտակներու խնդրը կարգադրելը:
- Դժուարին է առնելիք ունեցողներուն բարա չուսիմ հասկցնելը:

— Դժուարին է Մաքրիզիլի վարժարանի տնօրէնին երկայն մագերը կտրել տալը:

— Դժուարին է աթան կարապետ իշի կարող վարժապետ գտնելը:

— Դժուարին է առանց դրամագլխի ստակ չափելը:

— Դժուարին է օրիորդաց առանց դրամօժիտի ամուսնանալը:

— Դժուարին է Կեղրոնականը Բերա փոխադրելը:

— Դժուարին է Կէտիկ փաշայի վարժարանը անցեալ տարուոյ չափ երկսեռ ուսանող հաւաքելը:

— Դժուարին է Տէրքոզի ջուրը Մաքրիզիլի մէջ կրբել էլմալը ջուր կլլեցնելը:

— Դժուարին է քահանաներուն ճրիտպէս ննջեցեալ թաղելը:

— Դժուարին է արհեստաւորներուն ապսպրուած բաները օրը օրին հասցնելը:

— Դժուարին է Մաքրիզիլի վարժարանին մանչ եւ աղջիկ իրարմէ դատելը:

— Դժուարին է Տիշէկեանի բանաստեղծութիւնը վիքթոր Հիւկոյի բանաստեղծութիւններէն զանազանելը:

— Դժուարին է Մաքրիզիլի թաղ. խորհուրդը «կարմիր այտ»ին հետ հաշտեցնելը:

— Դժուարին է Կէտիկ փաշայի մանկանց պարտիզին համար նախորդին նման վարիչ մը գտնելը:

— Դժուարին է Ենի Գարուի հանգուցեալ Տէր. Խաչատուր քահանայի նման քահանայ մը գտնելը:

— Դժուարին է Մաքրիզիլի դանձանակի մասնախումբին նախորդ գանձապետին հաշիւ առնելը:

— Դժուարին է Ենի-Գարուի վարժարանին մէջ Սամաթիոյ պէս ծաղիկի արհեստանոց հաստատելը:

— Դժուարին է Մարինոյ տուտուն Մաշէկի մէջ գրելէ գաղղեցնելը:

Հ.Ն ՄԱՐԴ

ՍՍ.ՆԱՍԱՐԵՍՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԺԹ. ՏՄԵՆԵՐԶԱՆ 1899-1900

Վարժարանիս ԺԹ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ (18 9) սեպտեմբ. 1ին: Նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստ. 30ին եւ 31ին, իսկ դասերը կ'անոնաւորապէս կը սկսին սեպտ. 1ին:

Թղակաւոր աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններուն եւ այլ տեղեկութիւններու համար, ծնողք կամ պաշտպանք կրնան այժմէն դիմել Վ. Պոլիս Աղդ. Պատրիարքարանը եւ կամ Վարին վարժարանին տեսչու թեան:

Յառաջիկայ տարուան համար ձրիավարժ սանուց ընդունելութիւնն արդէն կատարուած ըլլալով, այդ մասին ո եւ է դիմումառանց հետեւանքի պիտի մնայ:

Կնիք տեսչու թեան

ՍՍ.ՆԱՍԱՐԵՍՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

— 333333 —

ԳՈՀԱՐԱՆԱԿԱՆ ԱՂՈԹՔ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

ՎԵՆ. Կոյսեր Գահալալութեան տարեգարձին տու-
թիւ, հինգշաբթի առաւօտ, գոհարանական աղօթք եւ
բարեմաղթութիւններ կատարուեցան Մայր եկեղեցւոյ
մէջ: Արարողութեանց նախագահեց Ս. Պատրիարք Հայ-
րը իր շուրջը ունենալով Տ. Բարթուղիմէոս Տ. Հմայ-
եակ, Տ. Եղնիկ, Տ. Մկրտիչ, Տ. Գաբրիէլ եւ Տ. Գէորգ
Սրբազանները իկչպէս նաեւ բաղմաթիւ վարդապետներ
եւ քահանաներ: Ս. Պատրիարք Հայրը պերճախօս քարոզ
մը խօսելով բարեմաղթութիւններ ըրաւ Ն. Կ. Վեհա-
փառութեան արեւշատութեան համար: Ներկայք «ա-
մէն»ներով ձայնակցեցան այդ մաղթանքներուն:

Արարողութեանց աւարտումէն ետքը Ս. Պատրիարք
Հայրը ընկերակցութեամբ եռասուֆեան Տիգրան, Պրէնկ-
եան Սրբաճամ եւ Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտիկե-
րու կայս. Պալատ գնաց եւ յանուն ազգին շնորհաւո-
րութեան ուղերձ մը մատուց յոտս Կայս. գահայից: Ս.
Պատրիարք Հայրը՝ բոլոր ազգաց հոգեւոր պետերուն
հետ Վեհ. Կոյսեր ներկայանալու պատիւն ունեցաւ:

Տ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԱՐՔԵՊՍ. ԱԼԷԱԹՃԵԱՆ

Յարտաւել ու անխնայ գործունէութեան եւ աննկուն
կամքի մարմնացում մը եղած է Տ. Գրիգորիս Սրբազանի
կեանքն ողջոյն՝ որ մարեցաւ Աստուածամայ սոռաւօտ:

Նոյն օրը արդէն կայծակի արագութեամբ մայրա-
քաղաքիս ամէն կողմը տարածուած էր մահուան գոյժը
Անոր որ Տարօնի դաշտերէն մինչ Պոլիս՝ շատ ու շատ
բարութիւններ բրած եւ անգնահատելի ծառայութիւն-
ներ մատուցած էր Ազգին ու Տէրութեան:

Համեստ ծնողքի զաւակ, քիչ տառնէն, Ալէաթճեան
ինքնածին տաղանդ մը արդէն, մեծցած ու զարգացած,
կը տեսնենք զինք նախ խմբագիր, ապա ուսուցիչ եւ
վերջապէս եպիսկոպոս ու առաջնորդ, որու միջոցին ցոյց
կուտայ իր ամբողջ գործունէութիւնն անհամեմատ փա-
փուկ պարագաներու մէջ: Տարօնի դաշտերը յաւիտեան
վկայ պիտի ըլլան իր գործերուն եւ իր կանգնած
գպորոյններն ու եկեղեցիներն յաւիտեանական յիշատակն իր
բարի սրտին ու աննկուն կամքին:

Ալէաթճեան Սրբազան իր կեանքին մեծ մասը Մշոյ
քաղաքուն վրայ անցուցած՝ երբէք մինչեւ յետին օրերը
չէ ուղած հանգիստ կեանք մը վարել՝ Վասիլորի գեղա-
ղուաբձ ավերուել վրայ՝ ու իր կամքէն անկախ պատ-
ճառներով տասնեւմէկ տարիներէ ի վեր կը վարէր Ակիւ-
տարի Ս. Խաչ եկեղեցիին քարոզչութեան պաշտօնը: Իր
այս հանգստի տարիներուն մէջ, եթէ կրնանք հանգըս-
տութիւն անուանել գործունէութիւնը սիրող եւ անգոր-
ծունէութեան դատապարտուած մէկու մը կեանքը—Ալ-
էաթճեան Սրբազան շատ անգամներ ուղած էր Վան
երթալ եւ երազած Տարօնի դաշտերը, ուր՝ իր պարթեւ
հասակով ձիւնն վրայ նստած սանձը՝ ուղիւստ ձեւքե-
լուն մէջ, ազատ կը սուրար:

Ու հիմա իր մարմինը հանգած տաքուկ հողին տակ
—սիրելիներէն հեռու— կը քնանայ յաւիտեանականու-
թեան անուշ քունովը այն գերեզմանատան մէջ որ հա-

յութեան այնչափ արդիւնաւոր մարդերու յետին ու խա-
ղաղիկ հանգստարանն եղած էր:

Իր յիշատակը եւ ազգօգուտ գործերը տաք եւ ան-
մոռաց պիտի մնան ամէն Հայու սրտին ու մտքին մէջ:

«ԾԱՂԻԿ»Ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԵՆՆԻ ԳԱՅՈՒ, 16 Օգոստ.—Մարմնամարզի համար
Յուանայէն ուսուցիչ մը ապսպրուած է:

ՆՈՅՆ, 17 Օգոստ.—Վարժարանին համար (3) երեք
լիբանոց դաշնակ մը պիտի գնուի, որուն ֆապրիգան
դոյութիւն ունենալէ դադրած է:

ՄԱԳՐԻԳՐԻ, 17 Օգոստ.—Հակամանչ-աղջիկեան-
ները իրենց գաւակները Պոլսոյ վարժարանները ղրկել
սկսան:

ՍԻԻԻՏԱՐ, 18 Օգոստ.—Վերջապէս թափուելն ալ ի-
րեն միքրօպը ունեցաւ, մտեղէն խոշոր զանգուած մըն է
ան, որ ամէն իրիկուն, Մառքոյին՝ եւ կիրակի օրերը
Պէյլէրին պարագին մէջ կը փորձէ թափուելն տախ-
տակները կրծելով մաշեցնել: զիշերներն ալ կ'աշխատի
այդ խեղճ, խոշոր, շատ խոշոր միքրօպը, հալածելու
համար իր գէմը ելլողները: Կը յաջողի ալ սակայն...

ԳՈՒՄ-ԳԱՅՈՒՐ ԳՈՒՐՍ, 18 Օգոստ.—Տեղւոյն քա-
րոզիչ-տէրութիւն-թաղական-հոգաբարձու-տնօրէն- վարժա-
պետ տիրացու Պօղոսը՝ լուսարարապետ ալ եղաւ շնոր-
հիւ այն հաճի աղային, որ ատենադպիրն է հիմալուան
Թաղ. Խաչուրդին, արդէն ինքը գիր գրել չգիտնալուն
համար թաղականի ատենադպրութիւնն ալ պարոն Պօ-
ղոսի յանձնած է, որ իր կարգին գիր գրել չգիտեր:
Խեղճ թաղեցին ալ տախտակն խեղ կ'ապառէ այս
ծաղրելի վիճակէն:

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ ՎԱՐՃԱՐԱՆԻ

Բ Ա Ն Կ Ա Լ Թ Ի

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Ս Ա Ր Ե Չ Ր Ջ Ա Ն

1 ԱՌԵԻՏԻ. Վարժարանի մէջ աշակերտք կ'ուսանին
վահագնականութիւն, գործնական ուսմունք, գիտու-
թիւն եւ լեզու:

2. ԱՐԶԵՍՏԱՆՅԱՆ 15—20 տարեկան տղաք, մէկ
տարուան մէջ, կ'ուսանին կամագործութիւն, ատաղձա-
գործութիւն:

3. ԼԵՅՈՒԱԳԻՏԱՆԿԱՆ վարժարանին մէջ աշակեր-
տահիք կ'ուսանին լեզու, կենսական ուսմունք, գիտու-
թիւն եւ ձեռագործ:

4 ԱՌԻՆՍՏԱՆՅԱՆ ձրի կ'ընդունուին նախակրթա-
կան ուսմունք ձեռք բերած օրիորդներ, որոնք պիտի ու-
սանին կար, ձեւ, գլխարկ կապել, գորգ շինել եւն:
(Ինչ շատ աշխատիլ կրցողներուն օրական կամ ամսական
կը տրուի տեսչութեան կողմէ):

5. ԿԻՒԱԾՆՍՐԵԱՅ վարժարանը գրադրութեան
եւ վաճառականութեան հետեւողներ, 2 ամսոյ մէջ, (կի-
րակի օրեր 3 ժամ զբաղմամբ) կ'ուսանին, վաճառագի-
տելիք, տոմարակ, եւ հաշուագիտութիւն:

Սոյն վարժարանաց վերաբաշխումը եղաւ օգոստ. 2ին:
Գաւառացի գիշերօթիկ ուսանողները ամենէն ուշը
սեպտ. 1ին հասած ըլլալու են վարժարան:

Ասիէ աւելի տեղեկութիւն ստանալ փափաքողը հա-
ճին զիմի Առեւտր. վարժ. Բանկայթի Բճատիէ փողոց:

Հիմնադիր-Տնօրէն
ՅԱՆՈՒ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Է Ք Ի Թ Ա Պ Լ

(ՄԻԱՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ)

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՄԷՆԷՆ ՀԱՐՈՒՍՏ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՀԶՕՐ
Կեանքի Ապահովագրական Ընկերությունը

ԵՐԱՇԽԱՐՀԻՍ ՈՐՈՒԹԵԱՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 539 միլիոն ֆրանկ

1898/ին ԷՔԻԹԱՊԼ՝ իր ապահովագրականությունն բաժնած է աւելի քան

15^{3/4} ՄԻԼԻՕՆ ֆրանք շահաբաժին

(Այսինչն ինչն որոշանքն ինչ ֆրանսական ՄԻԱՅԵԱԼ 17 ընկերությունն բաժնած շահերն համագործակցելով իրենցն):

Աշխարհիս մէջ գոնուող ոչ մէկ ընկերութիւն

ԷՔԻԹԱՊԼ չափ գործառնութիւն ունի

ԷՔԻԹԱՊԼ չափ պահեստի գումար ունի

ԷՔԻԹԱՊԼ չափ շահաբաժին կը վճարէ

Հետեւաբար ոչ մէկ ընկերութիւն կրնայ աւելի ԱՅԱՆ և աւելի ՇԱՀԱԻՏ ընծայել կեանքի ապահովագրութիւնը որքան ԷՔԻԹԱՊԼ:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՍԵՂԱՆԱԻՈՒԲ

Լոնտոն,

Անգղիոյ Պանքա

Բարիզ եւ Կ. Պոլիս, Գրէտի Լիոնէ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐԲՈՅ

ԳՍՌՆԻԿ ՍԱՏՈՒԱԾՍԱՌԻՐ

Կ. Պոլիս, Մանիէ Դաբու, Անանիատի Խան

[Հաստատեալ յամիւն 1852]

ՏՔՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԺ

Թիւ 396, Մեծ - Փողոց Բերա

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը - Ֆիշը Զըպուգ-Ֆեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենա-սաստիկ ցաւած մարմիններն մեղանգամէն կը լեցուին, ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորահնար երանգակաւ նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական սիւսեր կը պատրաստեն, յար եւ նման ընականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելագոյն կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի առամ-նախանութիւն:

Յ. Գ. Չմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր), ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս զիշեր) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին:

Բաժանորդագրութիւն [կանխիկ]

Պոլիս եւ Գաւառներ Տրէն. 50, Վեցմա 25, Եռմա 15 դշ.

Օտար երկիրներ » 12, » 6, » 3 ֆր

Դրամի տեղ բոսթայի բուլ ալ կ'ընդունուի Գաւառներէն:

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է:

Պ. ՊԱԼԷՆՑ

Գ ր ա վ ա ն ա ռ - Հ ր ա ս ա ր ա կ ի չ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԵՒ ՄԱՆՉ ՏՂԱՅՈՑ

ԶԳԱՍՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

(Գ Ի Զ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն)

Թարգ. Գեղամանեղէն

Հայրենի, մայրենի, փութացէք կարգալ այս գրքոյկը, եթէ կը սիրէք ձեր զաւակաց առողջութիւնը, եթէ կ'ուզէք որ ձեր շնորհիւ զերծ մնան անոնք պատանեկան կեանքի մէջ բոյն դնող վատ ունակութիւնք:

Դատարարակներ, խնամակարներ, փութացէք կարգալ այս գրքոյկը զի ձեր բարերար խրատներով ձեր սաներուն օգտակար ըլլալու բարերարդութիւնը կ'ունենաք:

Չափահասներ, դուք ալ փութացէք օգտուիլ առիթէն՝ ձեզի համար ալ օգտակար հրահանգներ պիտի գտնէք հոն:

Կը ծախուի բոլոր գրաւաճառաց քով և կամուրջին զլուխը ջրավաճառ Ստեփան աղայի կըրպակը: Դին 2 դրշ:

Արտոնատէր Ա. ՍԱՐԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊԻՊԻՐԵԱՆ

Զիւմպիլիլ Խան միջնայարկ Թիւ 18